

Priocnemis minuta

Dvärgvägstekel

Steklar, Vägsteklar

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Sårbar (VU)
B2ab(ii,iii,iv,v)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Hymenoptera (steklar), **Familj:** Pompilidae (vägsteklar), **Släkte:** *Priocnemis* (sågbensvägsteklar), **Art:** *Priocnemis minuta* - dvärgvägstekel (Vander Linden, 1827) **Synonymer:** *Priocnemis minuta* (van der Linden, 1827), *Pompilus minuta* Vander Linden, 1827

Kännetecken

Längd hona 4–6 mm, hane 3–5 mm. Förutom kroppsstorleken är den avvikande gulbruna färgen på honans framrygg och ibland även på efterryggen (propodeum) en unik karaktär. Hos honan är framvingarnas ljusa spetsfläck tydlig och de bakre skenbenen har en svag men tydligt sågtandad utsida. Hanen har oftast omfattande orangeröda färgteckningar på bakkroppssegment 1–2 och på benen. Hanens ändbukplåt är smal och plan med en något nedböjd spets samt med endast en obetydlig, spridd behåring.

Utbredning och status

Dvärgvägstekel förekommer i Sverige framför allt längs ostkusten från mellersta Öland till Uppland med en enstaka förekomst i Närke. Arten saknas i Danmark och Norge. I Finland finns inga aktuella fynd men fynd har tidigare gjorts i södra delen (norrut till norra Savolax). Utbredningen är hos denna lilla art dåligt känd. Antalet fynd i Sverige har dock inte ökat nämnvärt trots att arten låter sig fångas i färgskålar.

Världsutbredningen omfattar Väst- och Mellaneuropa, vidare österut genom norra Balkan till Cypern, Turkiet (Özbek m.fl. 1999), Kaukasus och Centralasien (Wolf 1998).

Ekologi

Dvärgvägstekel tycks vara en art med särskilt höga värmeanspråk. Många av de förekomster som har påvisats hittills är i sydvända täktmiljöer, medan andra har gjorts på alvarmarker, hyggen och barrskogsbryn. Inga uppgifter finns om artens levnadssätt i Norden. I Holland har juvenila plattbuksspindlar (Gnaphosidae) påträffats som byte.

I Norden är arten aktiv från slutet av juni till början av september. Åtminstone i de södra delarna förekommer troligen två generationer.

Hot

Skogsplantering eller igenväxning och därmed åtföljande beskuggning av lämpliga sandmarker med torrängsvegetation innebär habitatförsämring och habitatförlust.

Åtgärder

Igenväxning av kända lokaler bör förhindras. Det är angeläget att närmare undersöka artens biotopkrav och utbredning i landet.

Övrigt

Etymologi: minutus (lat.) = mycket liten.

Uttal: [prioknémis minúta].

Litteratur

Oehlke, J. & Wolf, H. 1987. Beiträge zur insektenfauna der DDR: Hymenoptera – Pompilidae. – *Beitr. Ent.* 37(2):279–390.

Schmid-Egger, C. & Wolf, H. 1992. Die Wegwespen Baden-Württembergs (Hymenoptera, Pompilidae) – *Veröff. Naturschutz Landschaftsplege Bad.-Württ.* 67:267–370.

Wolf, H. 1967. Die Wegwespen Finnlands. – *Ann. Ent. Fenn.* 23:1–46.

Wolf, H. 1969. Bemerkungen über schwedische Wegwespen (Hym.Pompiloidea). *Opusc. Ent.* 34(1–2): 17–27.

Wolf, H. 1972. Hymenoptera: Pompilidae. – *Insecta Helvetica, Fauna*, 5:1–276.

Wolf, H. 1998. Wegwespen (Hymenoptera, Pompilidae) des Oberösterreichischen Landesmuseums Linz (Austria) aus Zentralasien. – *Linz. biol. Beitr.* 30:331–348.

Özbek, H., Yildirim, E., Wolf, H. & Wahis, R. 1999. The Pompilidae (Hymenoptera, Aculeata) fauna of Turkey. Part I: Ceropalinae and Pepsinae. – *Zoology in the Middle East* 18:91–105. Heidelberg.

Författare

Johan Abenius 2013.